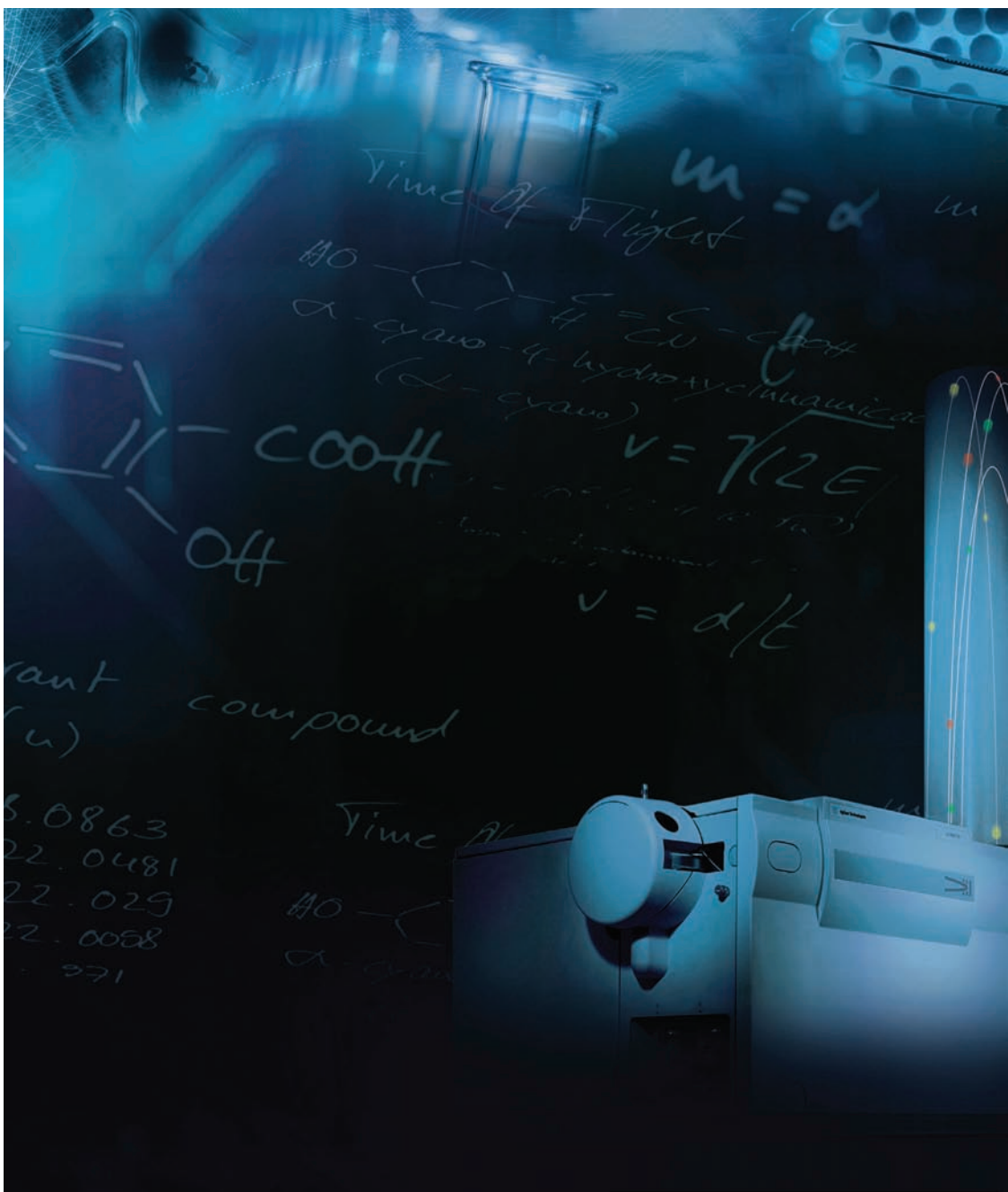

Kalász Huba, Lengyel József

A gyógyszerek szervezetbeni sorsa és vizsgáló módszerei

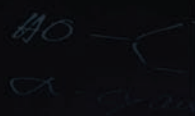
Semmelweis Kiadó

stant
(u)
8.0863
22.0481
22.029
22.0058
176

compound

Time of Flight

Kromat Kft.

1124 Budapest, Sirály u.3.
kromat@kromat.hu

Agilent Technologies

Authorized Distributor

A gyógyszerek szervezetbeni sorsa és vizsgáló módszerei

Szerkesztette:
Kalász Huba és Lengyel József

Írta:

- Dr. Balla József,** egyetemi tanár, Budapesti Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem
Általános és Analitikai Kémiai Tanszék, Budapest
- Dr. Báthori Mária,** egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Farmakognóziái Intézet,
Szeged
- Dr. Boór Krisztina,** orvos-rezidens, Semmelweis Egyetem, Budapest
- Dr. Ettore László,** c. egyetemi tanár, Yale University, New Haven, CT, USA
- Dr. Kalász Huba,** szaktanácsadó, Semmelweis Egyetem Farmakológiai és Farmakoterápiás
Intézet, Budapest
- Dr. Kerecsen László,** egyetemi tanár, Midwestern Egyetem, Phoenix, AZ, USA
- Dr. Lemberkovics Éva,** egyetemi tanár, Semmelweis Egyetem Farmakognóziái Intézet, Budapest
- Dr. Lengyel József,** tudományos munkatárs, Semmelweis Egyetem Központi Izotóp
Laboratórium, Budapest
- Dr. Róna Kálmán,** tudományos tanácsadó, Semmelweis Egyetem Igazságügyi Orvostani
Intézet, Budapest
- Dr. Soós Gyöngyvér,** egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Klinikai Gyógyszerészeti
Intézet, Szeged
- Dr. Szentpéteri Imre,** főosztályvezető, EGIS Gyógyszergyár Orvostudományi Főosztály,
Budapest
- Dr. Szőkő Éva,** egyetemi docens, Semmelweis Egyetem Gyógyszerhatástani Intézet,
Budapest
- Dr. Tekes Kornélia,** egyetemi tanár, Semmelweis Egyetem Gyógyszerhatástani Intézet,
Budapest
- Dr. Tihanyi Károly,** főosztályvezető, Richter Gedeon Gyógyszergyár Farmakológiai
és Gyógyszerbiztonsági Kutatási Főosztály, Budapest
- Dr. Török Ilona,** főtanácsos, c. egyetemi docens, Országos Gyógyszerészeti Intézet,
Budapest

Lektorálta:

- Dr. Falkay György,** egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerhatástani Intézet,
Szeged
- Dr. Szőke Éva,** egyetemi tanár, Semmelweis Egyetem Farmakognóziái Intézet, Budapest

Szerkesztette:

Dr. Kalász Huba és Dr. Lengyel József

© Dr. Kalász Huba, Dr. Lengyel József 2007

ISBN 978 963 331 037 3

A könyv és adathordozó (legyen az e-könyv, CD vagy egyéb digitális megjelenés) szerzői jogi oltalom és kizárólagos kiadói felhasználási jog alatt áll. Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerkesztő, szerzők és a kiadó előzetes írásbeli engedélyje alapján jogszerű.

Felelős kiadó: Táncos László igazgató
Tördelőszerkesztő: Békésy János
Borító: Táncos László
Grafika: Ángyán Gergő
SKD: 0056-e

Tartalom

A „Gyógyszerré válás” folyamata... (Dr. Török Ilona)	1
1. A gyógyszerek felszívódása (Dr. Kerecsen László)	3
1.1. Gastro-intestinális adagolás	3
1.2. Parenterális adagolás	5
2. A gyógyszerek plazmafehérje-kötődése (Dr. Szökő Éva)	9
2.1. A fehérjekötődés mérő módszerei	10
2.2. Az adatok értékelése	13
3. Gyógyszerek metabolizmusa (Dr. Kerecsen László)	17
3.1. I fázisú metabolizmus (nem szintetikus metabolizmus)	19
3.2. A II. fázisú metabolikus reakciók	37
4. A gyógyszerek kiürülése a szervezetből (Dr. Kerecsen László)	43
4.1. Gyógyszerek kiválasztása a vesén keresztül	45
4.2. Gyógyszerek eliminációja a májban	47
4.3. Gyógyszerek kiürülése a tüdőn keresztül	50
4.4. Gyógyszerek kiürülése a testnedvekkel:	51
4.5. Kiürülés a vékonybélbe	51
5. Farmakokinetika (Dr. Kalász Huba)	53
5.1. A gyógyszer molekulák lipofilitása és a felszívódás	53
5.2. Farmakokinetikai eredmények analízise	57
6. Bioekvivalencia (Dr. Szentpéteri Imre)	61
6.1. Bevezetés	61
6.2. A bioekvivalencia fogalma – egyéb egyenértékűségek	61
6.3. Lehetőségek a bioekvivalencia igazolására	65
6.4. Bioekvivalencia igazolása összehasonlító farmakokinetikai vizsgálattal	66
6.5. Statisztikai módszerek a bioekvivalencia vizsgálatban	77
6.5.1. Esetszámbeccslés	77
6.6. Módosított hatóanyag-leadású készítmények vizsgálata	91
6.7. Bioekvivalencia igazolása in vitro adatok alapján – a hatóanyagok biofarmáciai osztályozása	91
6.8. Speciális esetek	92
7. In vitro modellek a farmakokinetikában (Dr. Tihanyi Károly)	97
7.1. Gyógyszerek felszívódása	98
7.2. Praktikus osztályozás	103
7.3. Interspecies különbségek	104
7.4. A felszívódás modellezése	104
7.5. A metabolikus stabilitás mérése	106

7.6.	Metabolikus útvonalak azonosítása	108
7.7.	A gyógyszermetabolizmus gátlása	110
7.8.	Enzimindukció	112
8.	A metabolizmus klinikai jelentősége, problémái (Dr. Soós Gyöngyvér)	115
8.1.	Preszisztémás metabolizmus	116
8.2.	Hepaticus transformáció	116
8.3.	Indukció, inhibíció, gyógyszerkölsönhatások	117
8.4.	Genetika befolyása	120
8.5.	Májbetegségek befolyása	121
9.	Farmakogenomika (Dr. Róna Kálmán és Dr. Boór Krisztina)	125
9.1.	Általános megfontolások	125
9.2.	Farmakogenetikai vizsgálatok	127
9.3.	Az oxidatív gyógyszermetabolizmus polimorfizmusa	128
9.4.	Paraoxonáz (észteráz) polimorfizmus	130
9.5.	A gyógyszerkonjugáció polimorfizmusa	131
9.6.	Egyéb klinikailag jelentős farmakogenetikai polimorfizmusok	132
9.7.	Farmakogenomikai vizsgálatok	133
9.8.	A farmakogenetika gyakorlati jelentősége	137
10.	Farmakokinetikai jellegzetességek és gyógyszeradagolás gyermek- és időskorban (Dr. Kalász Huba)	141
10.1.	Újszülöttek, csecsemők és gyermekek	141
10.2.	Farmakokinetikai változások az idős korban	146
11.	Gázkromatográfia (Dr. Balla József)	149
11.1.	A gázkromatográfiai elválasztás elve, hatásosságának jellemzése	149
11.2.	Gázkromatográfiai kolonnák	155
11.3.	A Golay-egyenlet és értelmezése	158
11.4.	Gázkromatográfiai készülékek	159
11.5.	Minőségi azonosítás, mennyiségi elemzés	165
11.6.	A gázkromatográfia analitikai alkalmazásai	173
12.	Gázkromatográfia alkalmazása (Dr. Lemberkovics Éva)	175
12.1.	Gázkromatográfia alkalmazása természetes anyagok körében	175
12.2.	Gázkromatográfia alkalmazása gyógyszergyártás során	191
13.	Fordított fázisú HPLC (RP-HPLC, RPC) (Dr. Kalász Huba)	199
13.1.	Kromatográfiai módszerek összehasonlítása	199
13.2.	Készülék a HPLC megvalósítására	200
13.3.	A fordított fázisú kromatográfia kifejlődése	202
13.4.	A fordított fázisú HPLC álló fázis leírása	210
14.	Fordított fázisú HPLC alkalmazása gyógyszerek és metabolitok vizsgálatára (Dr. Kalász Huba)	219
14.1.	Abúzus anyagok	219
14.2.	Altató szerek	219
14.3.	Anabolikumok és egyéb dopping anyagok	220
14.4.	Anaesztetikumok	220
14.5.	Analgetikumok	220
14.6.	Antiaszthmatikumok	221

14.7. Antibiotikumok	221
14.8. Antidepresszív és antimániás vegyületek	223
14.9. Antidiabetikumok	223
14.10. Antiepileptikumok	223
14.11. Antihisztaminok	224
14.12. Antikoagulánsok	224
14.13. Antimigrén szerek	225
14.14. Antipszichotikumok	225
14.15. Anxiolitikumok	226
14.16. Citosztatikumok	226
14.17. Diuretikumok	226
14.18. Értágítók	227
14.19. Hányáscsillapítók	227
14.20. Helyi érzéstelenítők	228
14.21. Hisztamin-2 receptor antagonisták	228
14.22. Immunszuppresszív gyógyszerek (daganat-kemoterápia, rheumatoid arthritis „bázisaterápiás” szereit, szervtranszplantáltak cyclosporin-, tacrolimus-terápiája) .	228
14.23. Kardiovaszkuláris betegségek gyógyszerei	228
14.24. Kontrasztanyagok	229
14.25. Melatonin	230
14.26. Mucolitikumok	230
14.27. Nemszteroid gyulladásgátlók (NSAIDs)	230
14.28. Nootrop szerek	231
14.29. Növényvédőszer	231
14.30. Parkinson-kór kezelésére használt anyag	231
14.31. Paraszimpatolitikumok	231
14.32. Paraszimpatomimetikumok	232
14.33. Proton-pumpa gátlók	232
14.34. Szteroidok	232
14.35. Glükokortikoidok	232
14.36. Vitaminok és elővitaminok	232
14.37. Xantin-származékok	233
14.38. Nagyszámú gyógyszer egyidejű vizsgálata	233
14.39. Toxikológiai vizsgálatok	233
14.40. Egyéb szűrővizsgálatok	234
14.41. Talajvíz gyógyszer-szennyezettsége	234
15. LC-MS (Dr. Kalász Huba)	241
15.1. Az LC-MS működése, a tömegspektrométerek	242
15.2. Az LC és az LC/MS összehangolása	248
15.3. Az LC/MS-t megelőző minta-előkészítés	249
16. Réteggromatográfia (TLC) (Dr. Báthori Mária)	251
16.1. A réteggromatográfia vázlatos története	251
16.2. A réteggromatográfia általában	252
16.3. A réteggromatográfia helye a kromatográfiai módszerek között	253
16.4. Alapvető definíciók és összefüggések a réteggromatográfiai kísérletek és eredmények jellemzésére	254
16.5. Réteggromatográfiai elválasztásoknál alkalmazott álló fázisok	256
16.6. A réteggromatográfia gyakorlata	267

16.7.	Futtatókamrák (kádák)	268
16.8.	A mozgó fázis	272
16.9.	A göztér és szerepe a TLC kísérleteknél	273
16.10.	Mintafelvétel	273
16.11.	Kétdimenziós rétegkromatográfia	274
16.12.	A kromatográfiai elválasztás műszeres kiértékelése	274
16.13.	Rétegkromatográfia alkalmazása gyógyszerek és metabolitok vizsgálatára	275
17.	Kapilláris elektroforézis (Dr. Szökő Éva)	281
17.1.	Alapelvek	282
17.2.	A kapilláris elektroforézis készülék	282
17.3.	Kapilláris elektroforézis megvalósítási módozatai	283
17.4.	Királis elválasztás	289
17.5.	Detektálás	292
17.6.	Gyógyszeranalízis biológiai mintákból	296
18.	Radiojelzett vegyületek vizsgálata (Dr. Lengyel József)	301
18.1.	Radiojelzett vegyületek	301
18.2.	Izotópeffektusok	303
18.3.	Radiojelzett vegyületek stabilitása	304
18.4.	Radiojelzett vegyületek a gyakorlatban	305
19.	A radioimmunoassay (RIA) alapjai (Dr. Tekes Kornélia)	309
19.1.	A RIA, mint immunanalitikai módszer	309
19.2.	Az alkalmas antigén	312
19.3.	Az antiszérum minősítése	317
19.4.	Az alkalmas radioaktív antigén előállítás	319
19.5.	A kötött és szabad antigén elválasztására használatos eljárások	321
19.6.	Az eredmények kiértékelése	321
19.7.	A RIA kit-ek	322
19.8.	A RIA módszer a gyakorlatban és a kutatásban	322
20.	Validálás (Dr. Török Ilona)	325
20.1.	A validálás fogalma és alapelvei	325
20.2.	Vizsgáló eljárások/analitikai módszerek validálási teljesítményjellemzői	326
20.3.	Rendszer alkalmassági vizsgálatok (System Suitability Tests)	331
20.4.	Validált vizsgáló eljárások felhasználása	331
20.5.	Vizsgálati eljárás validálása (példa)	332
21.	A folyadékromatográfia alapfogalmai (Dr. Kalász Huba)	335
21.1.	Kromatográfiai folyamatok osztályozása	335
21.2.	A kromatográfia elmélete	336
21.3.	A kromatogram	337
21.4.	Az áramlási sebesség	339
21.5.	A Gauss-csúcs	340
21.6.	Az aszimmetrikus csúcs	342
21.7.	Az oszlop hatásossága, tányérmagasság és tányérszám	343
21.8.	Csúcskapacitás	344
21.9.	Axiális diszperziós koefficiens	344
21.10.	Csúcsszeparálódás (R_s)	347

Előszó

A gyógyszerek és egyéb testidegen anyagok (xenobiotikumok) szervezetbeni sorsát vizsgáló módszerek több diszciplínához tartoznak. A felszívódást, szervezeten belüli eloszlást, metabolizmust, kiürülést, és mindezek matematikai jellemzését a farmakokinetika tárgyalja, mely a farmakológiához, azaz az orvostudományhoz tartozik. A xenobiotikumok vizsgálatát főleg kromatográfiás (gázkromatográfia, HPLC, rétegekromatográfia) és rokon elválasztási módszerekkel (nagyfeszültségű kapilláris elektroforézis) végzik. A szeparálódott komponensek mennyiségi meghatározása színképük ultraibolya vagy látható tartományban való elnyelése alapján, illetve tömegspektrometriával lehetséges. Ez utóbbi módszer a mennyiségi kiértékelés mellett hasznos adatokat szolgáltat a kromatográfiás csúcs által reprezentált vegyület szerkezetére is. A kromatográfia, elektroforézis, illetve a kiértékeléshez használt spektroszkópia és tömegspektrometria pedig egyértelműen az analitikai kémiában használt fizikai módszerek.

Tekintve, hogy a gyógyszerek kifejlesztése illetve összehasonlítása a fenti módszerek egyidejű használatát igényli, felvetette egy ezeket a szerteágazó módszereket egyidejűleg leíró könyv szükségességét. Kollégáimmal, azaz a könyv szerzőivel együtt igyekeztünk legjobb tudásunk szerint mindezt leírni.

Az elválasztási, főképpen kromatográfiás módszerek írott története 100 évre tekint vissza, Tswett (Zvett) 1906-ban publikálta alapvető műveit. A jelenleg használt elválasztástechnikai módszerek azonban az elmúlt 50 év fejlesztésének eredményei. Ebben a fejlődésben alapvető részük volt a magyaroknak, egészen pontosan a külföldön élő magyaroknak. Szakmai körökben egyöntetű elismerésük jeléül írásban „the Hungarians”-nek nevezték azt a szakmai-baráti csoportot, melybe Horváth Csaba (USA), Etre László (USA), sz. Kováts Ervin (Svájc), Székely Gusztáv (Svájc), Halász István (Németország), Molnár Imre (Németország) tartozott. Igaz az a szóbeszéd, hogy az 1977-ben az amszterdami „12th International Symposium on Advances in Chromatography” kongresszuson készült, és a *Journal of Chromatography*-ban (500, 52 (1990)) publikált közös fényképük alapján szóban „magyar maffiának” nevezték őket, egyszerűen azért, mert elsöprően alapvető szerepük volt az elválasztástudományban. Kiemelkedő hírük természetesen nem árnyékolta be a többi (itt-hon vagy külföldön) tevékenkedő magyar szakember eredményeit, ők azonban eredményeik és barátságuk (szakmai kooperációik) révén egyértelműen előtérbe kerültek.

A kromatográfiában betöltött szerepük vetekedett az atomfizikában híres magyarokéval, hazai hírük azonban inkább szakemberek között volt jelentős. Amíg az atomfizikusok („A Marslakók – The Maritans”) hírét az atomfegyver kifejlesztése tette igazán széleskörűvé, a kromatográfiával foglalkozó magyarok munkássága a kémia- és a biológia robbanásszerű fejlődését tette lehetővé, azaz életünk szebbé és hosszabbá tételének alapjait nyújtotta.

Közülük egyeseknek elméleti munkássága, másoknak gyakorlati eredményei számítottak dominánsnak. Horváth Csaba munkássága esetében az elmélet-gyakorlat vagy kísérletes munka - elméleti következtetések szerves egységet és összhangot mutattak, melyet tökéle-

tes előadói tehetséggel be tudott bemutatni. Csaba munkásságának rövid ismertetésére e könyvben Etre Lászlót kértem meg. Fontosnak tartom azonban én is leírni, hogy Horváth Csaba nevéhez fűződik az első HPLC megalkotása, annak kongresszuson való bemutatása, illetve közleményben való leírása. Horváth és Molnár már 1975-ben 117 aromás karbonsavat választottak el HPLC-vel, illetve demonstrálták a katekolaminok elválasztásának lehetőségét. Horváth Csaba és munkatársai cikkeikben számos gyógyszer- és testidegen vegyület analízisét valósították meg HPLC, kapilláris elektroforézis és elektrokratográfia segítségével. Egy percnél rövidebb idő alatt analizáltak fehérjéket és ún. „subzero” körülmények között végzett vizsgálataikkal királis elválasztás esetén megakadályozták a mutarotációt. Mindezeket a módszereket ma széleskörűen használják és idézik Horváth Csaba úttörő tevékenységét. Hasonlóan sokan használják (de talán sokkal kevesebben publikálják) azt a Horváth Csaba által leírt módszert, amikor a kiszorítási kifejlesztéssel alkalmazott HPLC elválasztással az elúciós módszerhez képest több nagyságrenddel növelhető a kromatográfiai minta mennyisége és térfogata. Ennek az eljárásnak az ipari és tudományos jelentősége is folyamatosan növekszik.

Csaba igen kedves, barátságos személyisége egyedülálló volt a szakemberek között. Laboratóriumában számos magyar kolléga fordult meg, egyesek csak meglátogatták, mások hónapokat – éveket töltöttek a Yale Egyetemen (New Haven, CT, USA), Csaba munkacsoportjában.

Horváth Csaba professzor, sajnos, 2 éve nincs közöttünk. Világszerte nekrológok jelentek meg, kitüntetések és kongresszusok is őrzik emlékét. Munkásságának hazai megbecsüléséhez hasonlóan, a magyarországi hivatalos megemlékezések valahogy visszafogottabbak, mint az külföldön történik. Mi, a szerkesztők, Horváth Csaba professzor emlékének ajánljuk ezt a könyvet.

Szeretnénk kifejezni köszönetünket a könyv egyes részeit íróknak, akik időt és fáradságot nem kímélve állították össze fejezeteiket, a könyv lektorainak, Dr. Falkay György és Dr. Szőke Éva egyetemi tanároknak, valamint Dr. Nyiredy Szabolcs akadémikusnak, a *Journal of Planar Chromatography*, modern TLC főszerkesztőjének, a folyóirat 2 ábrája reprodukciójának engedélyezéséért. Külön köszönet illeti a kézirat „könyv formába öntéséért” jelentős munkát végzett Dr. Táncos László igazgatót, Békésy János, Vincze Judit szerkesztőket (Simmelweis Kiadó, Semmelweis Egyetem, Budapest). A könyv kiadását anyagilag is segítette az ABL&E Jasco Magyarország Kft., Kromat Kft., a Magyar Kémikusok Egyesülete és Merck Kft. Segítségüket ezúton is köszönjük

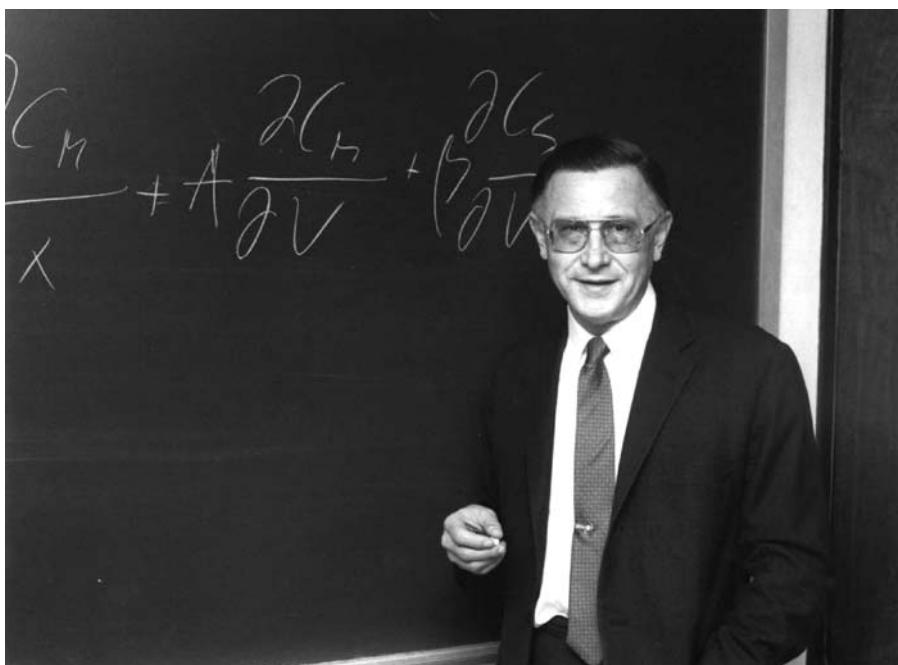
Kalász Huba és Lengyel József,
a könyv szerkesztői

Horváth Csaba – a modern kromatográfia úttörője

Horváth Csaba munkássága bizonyítéka annak, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem kiváló alapismereteket tanított, megadva azt az alapot amire aztán az újonnan végzett fel tudja építeni a legkülönbözőbb területeken megkívánt speciális ismereteket. Itt különösen Schay Géza igen alapos fizikai-kémia oktatását kell kiemelnem (bár én nem tőle tanultam ezt a diszciplínát) az Erdei-Grúz Tiborral közösen írt kétkötetes tankönyvét még ma is, 60 év távlatában, sikerrel használom, ha valami nem várt kérdés merül fel. Csaba másik alappillére Csűrös Zoltán szerveskémiai technológia oktatása volt: az oklevél megszerzése után négy évet töltött Csűrös tanszékén, mint tanársegéd, és az itt szerzett vegyészmérnöki tapasztalatok később óriási segítséget jelentettek neki.

Az akkori magyar rendszer nem tette lehetővé az egyetemi doktorátus megszerzését és ezért Csaba elhatározta, hogy aspiránsként lép előre a tudományos ranglétrán. Ennek megfelelően 1956 október végére volt betervezve, hogy az egyik szovjetuniói egyetemre megy meg-

Dr. Horváth Csaba

szerezni a kandidátusi fokozatot. Azonban az események másképp fordultak, és a forradalom leverése után rövidesen Németországban találta magát. Itt igen rövid idő alatt a Farbwerke Hoechst-nél kapott egy igen tisztességes állást, mint vegyész-mérnök: előbb két évig laboratóriumi eljárások kísérleti üzemi kipróbálása volt a feladata, majd egy, a pigmentek felület-kémiájával foglalkozó csoportnak lett a tagja. Azonban nem adta fel annak a lehetőségét, hogy doktorátust szerezzen, és ebben a tervében a Farbwerke mindenben segített neki. Hoechst Frankfurt mellett van, és így természetesen a frankfurti J.W. Goethe Egyetemen nézett körül, hogy melyik tanszéken van lehetőség doktorandusként dolgozni. Abban az időben Halász István a fizikai-kémiai tanszéken volt Privatdozent és ő javasolta, hogy a doktori témát az akkor ugrásszerűen fejlődő gázkromatográfia területén válassza. Ez éppen az 1960 nyarán Edinburgh-ban megtartott nemzetközi gázkromatográfiai szimpózium után volt, ahol Marcel Golay, a terület egyik óriása, egy újfajta kromatográfias oszlopot javasolt – teljesen elméleti alapon –, amelyekben az oszlop belső felületét növelik meg az oszlop átmérőjének megnövelése nélkül: így a film vastagságának egyidejű csökkentésével az álló fázis mennyisége növelhető. Ez így szépen hangzott, de eddig senki sem próbálta ezt meg. Halász Pista ösztönzésére Csaba ezt az irányt választotta doktori témájaként.

Csaba munkásságában ez volt az első – de nem utolsó! – eset, amikor megkapta a feladatot: ezt és ezt érdemes lenne megcsinálni, de eddig senki sem próbálta – nosza, csináld meg! A Hoechst-ben szerzett tapasztalatai stabil pigmentuszuspenziók készítésében sokat segítettek de ugyanakkor vegyész-mérnöki tudás is kellett az oszlopok gyártásához szükséges készülék megtervezésében és elkészítésében. Munkája eredménye a porózus réteggel bevont kapillaris oszlopok gyártástechnológiájának kidolgozása és elméletének továbbfejlesztése lett. Ugyanakkor azonban a technológiát egy másik területen is alkalmazta: olyan részecskék technológiájának a kidolgozásában, amelyek felületén képeztek ki egy aránylag vékony porózus réteget. A gázkromatográfiaiban ezeknek a részecskéknek a felhasználása nem volt lényeges, de néhány évvel később, a modern folyadékkromatográfia első éveiben az ilyen, ún. pellicular hordozó részecskék igen fontos szerepet töltek be.

Csaba eredeti terve az volt, hogy doktorálása után visszamegy Hoechst-be, de amikor lehetőség merült fel, hogy a bostoni Massachusetts General Hospital kutatólaborjába (a Harvard Egyetem Orvoskarának része) mehet egy u.n. poszdoktori állásba, ezt választotta. Így 1963 őszén az Amerikai Egyesült Államokba települt át. A Harvardon töltött idő új távlatokat nyitott neki: világos lett, hogy az orvosi és biokémiai kutatás terén hatalmas lehetőségek vannak egy mérnöki háttérrel rendelkezőnek a komplex biológiai anyagok elválasztására alkalmas módszerek kidolgozásában.

A hatvanas évek elején többen gondolkoztak azon, hogy a gázkromatográfia eredményeit alkalmazni kellene a folyadékkromatográfia modernizálásában. Bár a kromatográfia tudomány a 20. század elején a folyadékkromatográfia területén kezdődött, az még hatvan év után is manuális, aránylag primitív empirikus módszereken alapult. Ugyanakkor, a gázkromatográfia alig tíz év alatt hatalmas elméleti és gyakorlati fejlődésen ment át. A helyzetre jellemző Zechmeister Lászlónak a harmincas években megjelent úttörő könyvében tett megjegyzése: eredetileg egy fejezetet akart a (folyadék) kromatográfia elméletének szentelni, de rá kellett jönnie, hogy e téren nincsen semmi érdemes eredmény, a módszer és alkalmazásai nagyrészt empirikus tapasztalatokon alapulnak. Az egyik amerikai kutató, akit e terület érdekelt Sandy Lipsky, az Yale Egyetem Orvoskarának professzora, volt. Sandy nekem jó barátom volt, és sokszor beszélgettünk ezekről a kérdésekről. Így amikor megemlí-

tette, hogy szeretne egy kutatócsoportot felállítani azzal a céllal, hogy modernizálja a folyadékkromatográfiát és annak elméleti alapjait lefektesse, rögtön Csabára gondoltam, akivel Bostonban rendszeres kapcsolatot tartottam fenn. Neki is nagyon tetszett ez a javaslat, és így 1964 második felében leköltözött New Haven-be, mint a Yale Orvoskarának kutatója. Csaba irodájának falán évtizedekig lógott Kármán Tivadar egy bekeretezett mondása: „a tudós a már meglévő dolgok megmagyarázásával foglalkozik, míg a mérnök feladata olyan dolgok megépítése, amik nem léteznek.” A Yale-i laborban ez volt Csaba feladata: Lipsky teljesen szabad kezet adott neki, és ő ezzel remekült élt. Másfél év alatt sikerült megépítenie egy nagynyomású folyadékkromatográfot, kidolgoznia a megfelelő minta-adagoló rendszert és detektort, valamint a biológiai anyagok elválasztásához szükséges oszlopok technológiáját. Munkájáról először egy 1966 szeptemberében Rómában tartott nemzetközi szimpóziumon számolt be, ahol az nagy szenzációt keltett. Csaba munkássága volt az alapja a modern, nagy-teljesítőképességű (high performance) folyadékkromatográfia (HPLC) kezdetének, ami a következő 20 évben a világ legerjedtebben használt elválasztási módszerévé fejlődött ki.

A hatvanas évek végén a Yale Egyetem átszervezte a mérnök-karait és megindította a biokémiai mérnöki oktatást. Logikus lépés volt, hogy az új tárgy tanításával Csabát bízzák meg. Néhány évig mindkét karon volt megbízása, de 1970 körül aztán véglegesen átment a vegyész-mérnök-karra. Itt az oktatás mellett két alapvető kutatási témával kezdett foglalkozni. Az egyik egy tipikusan mérnöki feladat volt: modern enzim-reaktorok technológiájának a megjavítása. Itt jól tudta felhasználni kromatográfiai tapasztalatait, és újszerű, immobilizált enzimmel bevont csőreaktorokat dolgozott ki, amelyeket az iparban széleskörűen használtak fel. A másik téma a folyadékkromatográfia továbbfejlesztése volt, és talán itt alkotta Csaba a legnagyobb eredményét: a fordított-fázisú folyadék-kromatográfia elméletének és technológiájának kidolgozását.

A hetvenes évek elején az új típusú folyadékkromatográfia ugrásszerű fejlődésen ment keresztül, azonban az abban az időben általánosan használt rendszerek nem tették még lehetővé pl. proteinek elválasztását. Csaba logikusan az u.n. fordított-fázisú folyadékkromatográfia lehetőségeit kezdte vizsgálni. Ez a módszer a negyvenes évek vége óta ismeretes volt, azonban alkalmazása eléggé sikertelen volt: jellemző, hogy egy 1970 körüli IUPAC közlemény azt a véleményt fejezte ki, hogy a fordított-fázisú folyadékkromatográfia csupán történelmileg érdekes, nincs gyakorlati jelentősége. Szisztematikus munkával Csaba bebizonyította, hogy a negatív eredmények oka az volt, hogy a módszer elméleti alapjai nem voltak tisztázva. Ennek megfelelően kidolgozta a módszer elméleti bázisát és azt aztán a gyakorlatban alkalmazta. Az erről a munkáról szóló, Wayne Melanderrel és Molnár Imrével közösen írt két közleménye ma a modern HPLC alapjának számít.

Horváth Csaba azonban nemcsak a folyadékkromatográfia elméletével foglalkozott, hanem számos gyakorlati alkalmazási kérdést is megoldott biológiailag és farmakológiailag fontos anyagok meghatározása terén.

A nyolcvanas években vizsgálatait kiterjesztette a folyadékkromatográfia egy másik, jórészt elfelejtett változata, a kiszorításos (displacement) kromatográfia területére. Itt nemcsak a módszer alapjait tisztázta, hanem annak preparatív alkalmazhatóságát is bebizonyította, majd (Kalász Hubával együtt) kidolgozta a kiszorításos módszerrel nyert tiszta komponensek egyszerű és gyors analitikai vizsgálatát a réteggromatográfia felhasználásával. Jelenleg több gyártástechnológiánál használják a Csaba által kidolgozott kiszorításos kromatográfias módszereket.

Egy másik forradalmi újítás, amivel kapcsolatban Csaba úttörő munkát fejtett ki, a gyors folyadékkromatográfia lehetőségeinek a vizsgálata. Itt két területen kellett újat alkotni: nagyon kis ($<2\ \mu\text{m}$) szemcsékkel töltött oszlopok technológiájának kidolgozása, továbbá annak a bebizonyítása, hogy folyadékkromatográfiát magasabb hőmérsékleten is lehet eredményesen használni. Csaba munkássága úttörő jellegű, de abban az időben még a szakemberek többsége sem értette meg ezeknek a jelentőségét. Az elmúlt 20 évben a helyzet sokat változott, és ma hasonló körülményeket rutinszerűen használnak rövid elemzési idők eléréseire.

A 90-es évek egy újabb ugrást jelentettek a kromatográfia terén, az u.n. elektro-migrációs módszerek: a kapillaris zóna elektroforézis és a kapillaris elektro-kromatográfia kidolgozásában. Csaba igen korán kezdte el ezirányú vizsgálatait és alapvetően járult hozzá e két módszernek a biokémiában való elterjedéséhez.

Végül még egy területet kell megemlítenem, ahol Csaba munkája úttörő jelentőségű volt: folyadékkromatográfia és a tömegspektrométer összekapcsolása, és proteinek vizsgálati lehetőségének a kidolgozása. Mint ismeretes, 2002-ben John Fenn-t, a Yale-i Egyetem nyugdíjazott professzorát kémiai Nobel-díjjal jutalmazták az „elektrospray-ionization mass spectrometry” kidolgozásáért, ami lehetővé teszi pl. folyadék- és elektro-kromatográfiával elválasztott proteineknek tömegspektrométerrel való közvetlen meghatározását. Azt azonban kevesen tudják, hogy Fenn-t munkájában Csaba tanácsaival segítette.

Csaba munkássága során számos tudományos elismerésben részesült. Egyike azon keveseknek aki az American Chemical Society nemzeti díját két területen (kromatográfia és elválasztástudomány) kapta meg. Megkapta az Angol Kromatográfiai Társaság aranyérmét, a svéd Bergman díjat, a svájci Michael Widmer díjat, a Magyar Kémikusok Egyesülete Heureka díját, és számos más tudományos kitüntetést. Munkássága elismeréseként 2002-ben megkapta az Osztrák Állam Tudományi és Művészeti Arany Keresztje kitüntetését. Külső tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, tagja Connecticut Állam Tudományos Akadémiájának, és halála előtt egy hónappal értesítették, hogy az Egyesült Államok Nemzeti Mérnöki Akadémiája (United States National Academy of Engineering) tagjául választotta. Csaba azonban a legbüszkébb a Budapesti Műszaki Egyetemen kapott díszdoktorságára volt.

A halála előtti hónapokban Csaba különösen elfoglalt volt: a tanítás és a doktoranduszokkal való foglalkozás mellett tevékenyen részt vett Günther Bonn professzorral az Innsbrucki Egyetemen felállítandó Bioelválasztási Intézet megszervezésében. A terv szerint az Intézetet Bonn professzorral közösen vezette volna. Sajnos annak megnyitását már nem érthette meg: az Intézet jelenleg Csaba Horváth Institute of Bioseparation Science néven működik Innsbruckban.

Yale-i tanársága alatt több mint 70 hallgató nyerte el doktori fokozatát Csaba témavezetése mellett. Sikeres működésének a legszebb emléke, hogy volt hallgatói egy informális „egyesületet” alkotnak (magukat Csabaites - Csabaitok”-nak nevezik), és a különböző nemzetközi folyadékkromatográfiai szimpóziumokon mindig szerveznek egy külön tagozatot, ahol legújabb munkásságukról számolnak be. Volt hallgatóinak és munkatársainak a sikere a legjobb maradandó emléke Csaba úttörő munkásságának, a modern nagyteljesítményű folyadékkromatográfia módszere kifejlesztésének.

Dr. Ettre László
Middletown, CT, USA

Tárgymutató

A

abúzus anyagok 221, 275
acetilezés 40
adjuváns 316
adszorpciós rétegekromatográfia 256
affinitás kapilláris elektroforézis 282
affinitás kromatográfia 11
aldehid dehidrogenáz 30
aldehid oxidációs-redukciós rendszerek 30
alifás hidroxiláció 25
alkalmas antigén 312
alkohol dehidrogenáz 30
alkohol oxidáció 29
alkohol oxidációs-redukciós rendszerek 30
alkohol-dehidrogenáz polimorfizmusa 133
álló fázisok 255
altató szerek 221
alternatív multipozicionális radiojelzés 306
alumínium-oxid 262
aminosav-konjugáció 40
anabolikumok 222
anabolikus hatású anyag 276
anaesztetikumok 222
analgetikumok 222, 275
angiotenzin konvertáz enzim 135
antiaszthmatikum 223
antibiotikum 223
antidepresszív és antimániás vegyület 225
antidepresszív vegyület 276
antidiabetikum 225
antiepileptikum 225, 275
antihisztamin 226, 276
antikoaguláns 226
antimániás vegyület 276
antimigrén szer 227
antipszichotikum 227
antiszérum minősítése 316
antiszérum specifitása 318
anxiolitikum 227, 275
APPI 244, 246

áramlási sebesség 339
aromás oxidáció 25
aromatizáció 32
aszimmetrikus csúcs 340
átlagolt bioekvivalencia modell 80
autoradiográfia 306
axiális diszperziós koefficiens 343
azo-redukció 32

B

bioegyenértékűség 61
bioekvivalencia 61
bioekvivalencia igazolása 64
biohasznosulás 62
biológiai valószínűtlen értékek 86
borsosmentaolaj 179

C

carvi aetheroleum 176
cellulóz 263
ciklodextrinek 101
citokróom P450 rendszer 19
citosztatikum 228, 276
coriandri aetheroleum 176
CYP 2D6 143
CYP1A 22
CYP1A2 143
CYP2C 22
CYP2C19 143
CYP2C9 143
CYP2D6 22
CYP2E1 23
CYP3A 23
CYP3A4 143
CYP3A7 143
csecsemődózis 144

csúcs alatti terület 340
 csúcskapacitás 343
 csúcsszeparálódás 344

D

D4-es dopamin receptor 134
 debrizokvin típusú polimorfizmus 128
 dehalogénezés 28
 detektorok 161
 dextrán gél 265
 diamin oxidáz 31
 diszperziós tényező 154
 diuretikum 228, 276
 dózis /oldékonyág hányados 102

E

egyensúlyi dialízis 10
 elektronbefogási detektor 164
 elektropray ionizáció 244
 elektropray-ionizációs technika 295
 elővitamin 234
 emberi tápcsatorna 100
 enterohepatikus körforgás 50
 enzimindukció 112
 epesavak 101
 epoxid hidrolázok 36
 epoxidképzés (epoxidáció) 25
 értágító 228
 esetszámbecslés 77
 étkezés hatása 75

F

farmakogenetikai vizsgálatok 127
 farmakogenomika 125
     farmakogenomikai vizsgálatok 133
 farmakokinetika 53
 farmakokinetikai paraméterek meghatározása 75
 felbontóképesség 154, 155
 felszívódás a bőrről 8
 felszívódás a conjunctiváról 8
 felszívódás a nyálkahártyákról 7
 felszívódás a tüdőből 7
 felszívódás modellezése 104
 fémionokkal történő komplexképzés 217

fenolkarbonsav 192
 flavin monooxigenázok 29
 flavon aglikon 192
 fontosabb P450 enzimek 24
 fordított fázisú HPLC 201

G

Gauss-csúcs 340
 gázkromatográfia 149
 gázkromatográfias készülékek 159
 gázkromatográfias kolonnák 155
 GC-MS 167
 gélkromatográfias anyagok 257
 genetika befolyása 120
 glomeruláris filtráció 45
 glukóz-6-foszfát-dehidrogenáz polimorfizmus 132
 glutationkonjugáció 41
 glükokortikoid 234
 glükuronidkonjugáció 38
 göztér és szerepe 273
 grafikus módszerek 14
 gyártásközi és végermék ellenőrzése 195
 gyógynövények hatóanyaga 277
 gyógyszer hatóanyag 196
 gyógyszeracetiláció polimorfizmusa 131
 gyógyszeradagolás gyermek- és időskorban 141
 gyógyszerek eliminációja a májban 47
 gyógyszerek felszívódása 3, 98
 gyógyszerek kiürülése 43
 gyógyszerek kiürülése a testnedvekkel 51
 gyógyszerek kiürülése a tüdőn keresztül 50
 gyógyszerek kiválasztása a vesén keresztül 45
 gyógyszerek kiválasztódása az epével 49
 gyógyszerek metabolizmusa 17
 gyógyszerészeti alternatívák 63
 gyógyszerészeti egyenértékűség 63
 gyógyszerkonjugáció polimorfizmusa 131
 gyógyszerkölcsonhatások 117
 gyógyszermolekulák lipofilítása és a felszívódás 53

H

hányáscsillapító 229
 hatékonyság 152
 head space gázkromatográfia 182

helyi érzéstelenítő 229
 hepaticus transformáció 116
 hidrodinamikai mintainjektálás 286
 hidrolízis 34
 hisztamin antagonisták 230
 hőmérséklet hatása 215
 hővezetőképesség mérő detektor 162
 HPTLC 260
 humán farmakokinetikai vizsgálat 65
 Hummel-Dreyer módszer 11

I

I. fázisú metabolizmus 19
 II. fázisú metabolikus reakciók 37
 illóolaj 175
 illóolaj-tartalmú készítmény 187
 immunanalitikai módszer 309
 immunizálás eredményessége 316
 immunogén előállítása 313
 immunszuppresszív gyógyszer 230
in vitro modellek 97
in vitro vizsgálat 65
 indukció 117
 inhalációs és intranasalis készítmények 93
 inhibíció 117
 interspecies különbségek 104
 intraarterialis adagolás 7
 intramusculáris adagolás 6
 intrathecalis adagolás 7
 intravénás adagolás 6
 ion befogásos tömeg analízátor 248
 ion ciklotron rezonancia 248
 ioncserés rétegekromatográfia 256
 ionforrás 245
 ionizáció szabályozása 216
 ionizációs módszer 244
 ionpár kromatográfia 217
 izoelektromos fókuszálás 282
 izotachoforézis 282
 izotópeffektus 303

K

kapacitási tényező 154
 kapilláris elektroforézis 12, 281
 kapilláris elektrochromatográfia 282, 288
 kapilláris gélelektroforézis 282

kapilláris kolonnák 156
 kapilláris zónaelektroforézis 282, 283
 karbonil-redukció 33
 karboxileszterázok 34
 kardiovaszkuláris betegségek gyógyszere 230
 kardiovaszkuláris rendszerre ható anyag 276
 kényszeráramlásos rétegekromatográfia 268
 keserű narancsvirágolaj 180
 kétdimenziós rétegekromatográfia 273
 keton oxidációs-redukációs rendszerek 30
 kifejlesztő kamrák 268
 kimutatási határ 328
 kinetikai hatékonyság 154
 királis elválasztás 289
 királis szelektor 290
 királis tisztaság 177
 kiralitás szerepe 76
 kiürülés a vékonybélbe 51
 komplex növényi készítmény standardizálása 187
 konfidencia intervallum 84
 kontrasztanyag 231
 konyhaköményolaj 180
 korianderolaj 180
 kovaföld 262
 kötődés paramétereinek meghatározása 13
 kromatográfias folyamatok osztályozása 335

L

lángionizációs detektor 163
 Lavandulae aetheroleum 176
 LC-MS 243
 legkisebb kimutatható anyagmennyiség (LOD) 328
 legkisebb mérhető anyagmennyiség (LOQ) 329
 levendulaolaj 180
 lézer-indukált fluoreszcencia detektálás 292
 lineáris oldószerfront 270
 linearitás és tartomány 329
 lokális hatású készítmények 93

M

magas variabilitású gyógyszerek 85
 májbetegségek befolyása 121
 masszázsolaj 189
 mefenitoin hidroxiláció polimorfizmusa 130

megosztlásos rétegekromatográfia 256
 melatonin 232
 metabolikus stabilitás 106
 metabolikus útvonalak 108
 metabolit 277
 metabolizmus gátlása 110
 metabolizmus klinikai problémái 115
 metilén-tetrahidrofolát-reduktáz polimorfizmus 136
 metilezés 39
 micelláris elektrokinetikus kromatográfia 282, 287
 mikroszómális (P450 függő) reakciók 19
 minimális oldékonysági adatok 99
 mintaadagoló 203
 mintabeviteli rendszerek 160
 mintafelvitel 273
 mintavételi időpont 73
 módosított hatóanyag-leadású készítmények 91
 molekulaszelektív detektorok 165
 molekulaszűrésen alapuló HPLC 11
 molibdén hidroxilázok 30
 monoamin oxidáz 31
 MS 250
 mucoliticum 232

N

nasalis adagolás 5
 NAT2 (N-acetiltransferáz-2) 144
 nem mikroszómális oxidációk 30
 nem szintetikus metabolizmus 19
 nemszteroid gyulladásgátló 232, 276
 nitro-redukció 33
 nootrop szer 233
 N-oxid redukció 33
 N-oxidáció 28
 növényvédőszer 233

O

O-dealkilezés 26
 oldószermaradványok azonosítása 192
 on-line származékképzés 293
 orális adagolás 3
 oxidatív deaminálás 27

oxidatív deszulfurálás 28
 oxidatív gyógyszermetabolizmus polimorfizmusa 128

Ö

összehasonlító farmakodinámiás vizsgálat 66

P

paracetamolkonjugáció polimorfizmusa 131
 paraoxonáz 34
 paraoxonáz polimorfizmus 130
 paraszimpaticolitikum 233
 paraszimpaticomimetikum 234
 parenterális adagolás 5
 Parkinson-kór kezelésére használt anyag 233
 plazmafehérje-kötődés 9
 plazmaminták gyógyszer-koncentrációinak lemérése 74
 poliamid 264
 poliamid készítmények 257
 poliamin oxidáz 31
 pontosság 326
 poszt-kapilláris származékképzés 293
 pre-kapilláris származékképzés 293
 preszisztémás metabolizmus 116
 proton-pumpa gátló 234
 pszeudokolinészteráz 34

Q

quadropol 248

R

radioaktív antigén 319
 radioimmunoassay 309
 radiojelzett vegyületek 301
 radiojelzett vegyületek stabilitása 304
 rectalis adagolás 5
 redukció 32
 relatív csúcscsúszélesség 153
 relatív retenció 344

rendszer alkalmassági vizsgálatok 331
restrikciós fragmentum hosszúság
  polimorfizmus (RFLP) 126
réteggéskészítés 266
rétegekromatográfia 251
retenciós faktor 337
retenciós idő 340
RIA eljárás érzékenysége 313
RIA kit-ek 322
robosztusság 330
RP-HPLC 201

S

S-dealkilezés 26
semleges sók 210
S-oxidáció 27
spartein N-oxidáció polimorfizmusa 129
specifikusság 327
ST (szulfotranszferáz) 144
subcutan adagolás 6
sublingualis adagolás 4
számítógépes módszerek 15
származékképzés a kapillárison 293
szerotonin transzporter 135
szilikagél 257
szinterelt lemez 263
szolvofób elmélet 205
szteroid 234
szulfátkonjugáció 39
szulfoxid 33
szuperkritikus fluid extrakció 181
szűrővizsgálat 236

T

talajvíz 236
tányérmagasság 342
tányérszám 342
terápiás egyenértékűség 63
termodinamikai hatékonyság 154
teszt / referens arány 81
TOF tömeg analizátor 248
torzítatlanság 326

toxikológiai vizsgálat 235
toxikus összetevő 177
töltött kolonnák 156
tömeg analizátor 247
tömegspektrometriás detektálás (MS) 294
TPMT (tiopurin-metiltranszferáz) 144
transzdermalis készítmények 92
tubuláris kiválasztás 45
tubuláris visszaszívódás 46

U

UGT (glucuronil-transzferáz) 144
ultracentrifugálás 11
ultrafiltrálás 10

Ü

ütközés-indukált disszociáció 248

V

validálás 325
változások az idős korban 146
variabilitás 102
variancia 340
visszanyerési vizsgálatok 327
vitamin 234
vivőgázok 160
vizsgálati körülmény 71
vizsgálati populáció 71

X

xantin-származék 235

Z

zónaszélesedés 346

LC-2000 HPLC rendszer

Eluenszállító modulok:

- Általános célú analitikai rendszerek:
  - izokratikus
  - nagynyomású biner és terner gradiens
  - kisnyomású kvaterner gradiens
- Mikrokromatográfias és biokompatibilis rendszerek
- Félpreparatív, preparatív eluenszállító modulok

Mintaadagolók:

- Autosamplerok
- Rheodyne injektorok

Detektorok:

- UV/VIS detektorok:
  - diódasoros detektorok
  - többhullámhosszú detektorok
  - egycsatornás detektorok
- Fluoreszcencia detektor
- Kemilumineszcencia detektor
- Törésmutató detektor
- Polarimetriás detektor
- Cirkuláris dikroizmus detektor

Kolonnatermosztátok

Gáztalanító modulok

Szeleprendszerek

Speciális detektorok

- ANTEC elektrokémiai detektorok
- IN-US Radioaktivitás detektorok
- SOFTA fényszórásos detektorok

X-LC kromatográfias rendszerek

- extrém nagy nyomású kromatográfia (15000 psi)
- 1,5 - 5 μm szemcseátmérő
- csökkentett elemzési idő, nagy hatékonyság

Adatgyűjtő és vezérlő szoftverek

SFE/SFC rendszerek

ABL&E-JASCO Magyarország Kft.

1116 Budapest, Fehérvári út 130. • Telefon: 1 209-3538 • Fax: 1 279-0472 • e-mail: ablehun@ablelab.com

www.ablelab.com

Fedezze fel a valódi teljesítményt!
Teljes körű megoldások az
elválasztás-technikában.

Látogassa meg a www.merck4pharma.com oldalt!

Merck Kft. - Magyarország
1113 Budapest, Bocskai út 134-146.
Telefon: 06 1 463-81-00
Fax: 06 1 463-81-01
Honlap: www.merck.hu
E-mail: kemia@merck.hu

Kromat Kft.
1124 Budapest, Sirály u.3.
kromat@kromat.hu

Agilent Technologies
Authorized Distributor

LC-2000 HPLC rendszer

Eluenszállító modulok:

- Általános célú analitikai rendszerek:
  - izokratikus
  - nagynyomású biner és terner gradiens
  - kisnyomású kvaterner gradiens
- Mikrokratográfiás és biokompatibilis rendszerek
- Félpreparatív, preparatív eluenszállító modulok

Mintaadagolók:

- Autosamplerok
- Rheodyne injektorok

Detektorok:

- UV/VIS detektorok:
  - diódasoros detektorok
  - többhullámhosszú detektorok
  - egycsatornás detektorok
- Fluoreszcencia detektor
- Kemilumineszcencia detektor
- Törésmutató detektor
- Polarimetriás detektor
- Cirkuláris dikroizmus detektor

Kolonnatermosztátok

Gáztalanító modulok

Szeleprendszerek

Speciális detektorok

- ANTEC elektrokémiai detektorok
- IN-US Radioaktivitás detektorok
- SOFTA fényszórásos detektorok

X-IC kromatográfiás rendszerek

- extrém nagy nyomású kromatográfia (15000 psi)
- 1,5 - 5 μm szemcseátmérő
- csökkentett elemzési idő, nagy hatékonyság

Adatgyűjtő és vezérlő szoftverek

SFE/SFC rendszerek

ABL&E-JASCO Magyarország Kft.
1116 Budapest, Fehérvári út 130. • Telefon: 1 209-3538 • Fax: 1 279-0472 • e-mail: ablehun@ablelab.com
www.ablelab.com